

43.

H Í R L E V É L

2013. április

Magyar Kaktusz és Pozsgás Társaság Közhasznú Egyesület Internetes Újságja

Honlapunk hírei

Képgaléria

A Debreceni Pozsgástár hűséges olvasóit 2008-ban megleptük egy ajándék cd-vel, amely 722 válogatott, szép képet tartalmazott kaktuszokról és egyéb pozsgás növényekről, mint pl. kavicsnövények (Lithopsok), agavék, jukkák, selyemkórók és mások. Az ötlet Tóth Norberttől származott, a képek egy részét ő, másik részét Ficzer Miklós válogatta össze társaságunk Archívumából, és a gyűjtők által készített, általuk hozzáférhetővé tett képanyagokból. A cd válogatás nagy előnye, hogy a képeken látható növények tudományos neve is feltüntetésre került, így növények meghatározására is kiválóan alkalmasak. Természetesen nem maradt le a képek készítőjének neve sem, de nevük felsorolásától eltekintek, mivel azokat bárki láthatja a Képgalériában. A feliratozás „unalmas” munkáját Tóth Norbert végezte el, majd a cd sokszorosítását is. Úgy gondoltuk, ez a válogatás érdemes arra, hogy Képgalériánk első, alapvető kiindulási anyaga legyen. Ha a cd megvalósításában mások is részt vettek, úgy tőlük elnézést kérek, amiért nevüket nem említettem, de emlékezetemben már csak a fentiek idéződtek fel.

Itt szeretnénk kérni mindenkit, jónak ítélt fényképeit küldje meg Képgalériánk részére a következő címre: dr.gyuro.zoltan@gmail.com

(-fm-)

Digitális könyvtár

Digitális könyvtárunkban már közel 8000 oldalnyi szakirodalmat olvashatnak az érdeklődők. Vajon ez milyen értéket képviselhet? Természetesen most nem azt a szellemi értéket találhatjuk, ami pénzben egyszerűen kifejezhetetlen, hanem annak a munkának értékét, amely lehetővé tette e könyvtár létrejöttét. Ha megnézzük, hol, milyen cégek vállalnak digitalizálást, akkor bármilyen meglepő, oldalanként 30-40-50,- Ft-os ajánlatokat találunk. Ezekkel az összegekkel számolva egy-egy mű digitalizálási költsége meghaladja az adott mű beszerzési árát, ha egyáltalán valahol megvásárolható. Azt se feledjük el, egy digitalizált könyv olyan célokra, alkalmazásokra is használható, amire a fizikai formátum nem, pl. a tömeges, korlátlan, és ami egyáltalán nem mellékes, az ingyenes hozzáférés, stb. És nem utolsósorban a digitalizáló berendezések olykor több milliós árát is ki kell gazdálkodni. Vegyük tehát az oldalankénti középértéket, a 40,- Ft-ot, és ezzel szorozva a 8000 oldalt, ez az érték 320.000,- Ft jelenleg, amit a Magyar Kaktusz és Pozsgás Társaság társadalmi munkában megteremtett, és ezáltal biztosítja mindenki számára az ismeretek bőséges tárházát. Ez a tárház egy olyan művel gazdagodik rövidesen, amelyet nevezhetünk a télálló kaktuszok, agavék és jukkák kedvelők bibliájának. A növények előbbi felsorolásából sokan kitalálják, ez nem lehet más, csak a Debreczy Zsolt írta *Télálló kaktuszok, agavék és pálmaliliomok* című könyv.

Debreczy Zsolt: *Télálló kaktuszok, agavék és pálmaliliomok*

Megjelent 1976-ban 20 000 példányban, 279 oldal terjedelemben, ebből 4 oldal színes és 2 lap fekete-fehér tábla, 145 ábrával.

„Századunk "karriernövényei" a kaktuszok. Egzotikus a megjelenésük, bizarr a formájuk, szinte kimeríthetetlen az alakgazdagságuk, melyhez szerencsésen társul igénytelenségük és kis helyigényük is. Talán egyetlen hátrányuk, hogy általában melegigényesek, a mi éghajlatunkon teletetésük nem egyszerű. Télire védett hely kell számukra, amivel a kaktusztulajdonosok ritkán rendelkeznek. Ennek megoldására kínál újszerű lehetőséget a könyv írója. Feltárja előttünk a

„télálló”, azaz hidegtűrő kaktuszok birodalmát, melyek — mint elnevezésük is jelzi — jól tűrik a hideget, nincs baj teleltetésükkel; tavasszal a kertben a hó alól kibújva, korán hozzák új hajtásaikat. A szerző először elvezet hazájukba, bemutatva előttünk meglepően gazdag alak-, szín- és formaváltozatosságukat, ahogy érdekesítő utazása során találkozott velük a Sziklás-hegység vidékén, a hófödte hegycsúcsokon, a forró és száraz fennsíkon és az óceán paradís partjain. Ezek után megtanít arra, hogy ezt a távoli, szép növényvilágot — a kaktuszok sokféleségét és a velük társuló agávákat és pálmaliliomokat is — miként hozhatjuk közelebb: kertjeinkbe, otthonunkba. Megismerhetjük igényeiket, termesztési és kezelési feltételeiket, szaporításuk módját, elhelyezésük számos lehetőségét. Mindezt végül növényrendszertani tájékoztató zárja” (Idézve a könyv fülszövege)

„A Balaton déli partjának fenyevesei között bolyongtam, taposva a homokot borító túleveleket, élvezve a nyárra kiteljesedő, megszépülő kerteket, mikor egy jó asztallapnyi foltot pillantottam meg az egyik kerítés mellett, húsos medvetalpaktuszokkal borítva! Nyáron ugyan nem meglepők a kaktuszok szabadban, ezeken mégis nyomban láttam, hogy különlegesek, hogy nem a megszokott „szobakaktuszok”, hanem mások — talán éppen szabadföldiek! Nem látszott rajtuk a gondoskodó emberi kéz nyoma; rajtuk voltak a leszáradt hajtások, ágaik között a megszáradt tavalyi termések, s a fákról hullott hosszú tűpárok. Környezetük pedig érintetlen volt, mintha sohasem látta volna a kertész ásóját, amellyel ősszel óvatosan kibillentenék a földből a már végre gyökeret eresztett, megerősödött növényt, hogy a pincében vagy egy hűvös szobában mentsék át a ridegebb hónapokon.” (Idézet a szerzőtől)

A télálló kaktuszokat és egyéb, szintén télálló pozsgásnövényeket ismertető szakirodalmunk lényegében ez az egyetlen mű magyar nyelven mind a mai napig, amelyről a Hajdú-Bihari Kaktuszkedvelők Tájékoztatója 1976. évi 2. újságjában a szerkesztő, Dr. Nemes Lajos a következőt írta:

„A néhány soros ismertető méltatlan a munka tartalmához. Tudomásunk szerint a szukkulensek télállóságával ilyen tudományos igényű, és ennyi bizonyító adattal egyetlen mű sem foglalkozik –bátran állíthatjuk- a világon. Az irodalomjegyzékben felsorolt 105 forrás egyetlen hasonló tartalmú munkát sem jelez. A télállóság kérdésével hazai gyűjtőink legfeljebb csak gondolatban foglalkoztak eddig, senki sem merte növényeinek ilyen tulajdonságát kipróbálni, még külföldi irodalmi biztatások alapján sem”

Ezúton is köszönöm Dr. Debreczy Zsolt engedélyét és hozzájárulását könyve digitalizálásához és honlapunkon való közzétételéhez.

A könyvet digitalizálta és közzétette, valamint a fenti ismertetőket összeállította:

Ficzere Miklós
Debrecen

BAGOTAI KAKTUSZBÖRZE SZLOVÁKIÁBAN

Május 11-én délelőtt 9 órától délután 17 óráig kaktusz börzét szervezünk a Bagotai (Bohata) kultúrházban, melyre szeretettel meghívunk minden érdeklődőt, akár mint eladót, vagy vásárlót. Az eladók asztal foglalási díja asztalonként (80x120cm) és a hozzá járó területtel (kb. 2m²) együtt 2 €. A vásárlók számára a belépti díj ingyenes! Szállást és kosztot tudunk biztosítani, ennek ára a jelentkezők számától függ. A börze után mindenkit szívesen látunk az otthoni üvegházamban egy tányér finom gulyásra. Az érdeklődők jelentkezését április 31-ig várjuk a gklotton@gmail.com címen. Minden további információ ezen a címen kapható.

Klotton Gábor/Gábiel Klotton

Pozsgás-munkanaptár, avagy: aktuális teendők április hónapra

E rovatunkban hónapról hónapra összegyűjtjük a jellemzően előforduló ápolási munkákat, amelyek pozsgás növényeink sikeres nevelését segítik.

1. A melegebb és naposabb időjárás beköszöntével egyre inkább életre kelnek kaktuszaink. Egyeseknél láthatjuk a kezdődő virágrügyeket. Egyre több növényen, a növény tetején friss, üde elszíneződést tapasztalhatunk. Itt található a hajtáscsúcs a tenyészőcsúccsal. Ez változás növényünk téli nyugalmi állapotbóli ébredését, de egyben azt is jelzi, az öntözés elkezdhető. A hónap elején még mindig csak az esővízzel történő permetezést javaslom a derűsebb napokon, majd a hónap közepétől a melegebb, naposabb időben kis vízadagokkal be is locsolhatjuk talajukat. Öntöző kannánk csőre legyen hosszú és a vége max. ujjnyi vastag. Ez azért lényeges, hogy ujjunkkal a végét be tudjuk fogni, és ujjunk nyitásával, zárásával szabályozhatjuk a kifolyó víz mennyiségét. Az előbbieket a már szabadba kihelyezett növényekre vonatkoznak. Akik benn a lakásban, pl. ablakban vagy ablak közelében tartják kaktuszaikat, azok lehetnek bátrabbak az öntözéssel, hiszen a lakás kedvezőbb mikroklímájában az éledezési folyamat legalább 3-4 héttel előbbre tart. ez a bátorság azért legyen visszafogott, óvatos! A növények testét ne nedvesítsük be, ha vannak kinyílt virágok, azokra se öntsünk vizet. A legtöbb kinyílt virágra a ráöntött öntözővíz nincs jó hatással!

2. Néhány leírás az áprilist tartja az átültetés legkedvezőbb idejének. Ez így lehet azoknál, amelyek virágzási időszaka nem erre az időszakra esik. De ne ültessük át azokat a növényeket, amelyek most hozzák bimbóikat, és készülődnek a virágzásra, vagy már virágoznak! Most legfeljebb azokat ültessük át, amelyek nyáron, nyár végén, esetleg az ősz elején virágoznak. Az átültetés legoptimálisabb időszaka a növény nyugalmi állapotának időtartama. Ez a legtöbb növény esetében, beleértve a kaktuszokat és a többi pozsgás növényt is, a mi éghajlatunkon a téli nyugalmi állapot. Ekkor éri a növényt a legkevesebb „megrázkódtatás”, nekünk pedig ekkor lehet a legtöbb szabadidőnk. Az átültetés most is száraz földbe történjen. A cserepéből kivett növény gyökérzetéről laza rázogatással, vagy ütögetéssel a föld nagyját távolítsuk el. Mivel a gyökérsérülések elkerülhetetlenek, ezért árnyékos, száraz helyen hagyjuk a sérüléseket 2-3 napig beszáradni. Ezt követően ültessük be az új földbe, majd 3-4 nap múlva óvatosan kezdhetjük öntözni.

3. A hónap vége felé már minden növényünket kitehetjük a szabadba esőtől védett helyre. A napsugárzás veszélyeire még mindig figyeljünk oda, elkerülve a napégés lehetőségét. Már dugványokat is vágathatunk, ill. leválaszthatunk. A sebzett felületet ezeknél is be kell szárítani, és csak a teljes beszáradás után ültessük be, és gyökerezteszük.

4. Elkezdhetjük a megelőző növényvédelmet a hónap közepétől. Ha lehetséges, felszívódó hatású rovar-, és gombaölő szerekkel védekezzünk, mivel hatásuk tartósabb a kontaktszerekénél, a felszívódás ugyanakkor biztosítja a növényvédőszer eljutását a növény minden részébe, habár ez a mechanizmus ma már kissé vitatott. Ne felejtjük ki a nedvesítő szert sem a jobb hatás elérése érdekében! Ha a permetlét mikrocseppek formájában juttatjuk ki, akkor a nyílt virágokra sem lesz kedvezőtlen hatással védekezésünk. A mikrocseppeket a permetező legnagyobb megengedhető nyomásra való felpumpálásával állíthatunk elő kisméretű fúvóka használatával. Ilyen permetezést csak teljesen szélcsendes időben végezzünk, mert az alig látható cseppeket a legkisebb légmozgás is elsodorhatja nem kívánt irányba.

5. Az úgynevezett „levélkaktuszokat”, mint Schlumbergera, Rhipsalis, Rhipsalidopsis, Epiphyllum, Nopalxochia és egyébek, tartsuk vándorló árnyékban. A céljainknak leginkább megfelelő vándorló árnyék lehet egy fa árnyéka, ahol az árnyékos és a napsütötte helyek a nap mozgásának megfelelően változnak, és sok a szűrt fény is.

6. És eljött a télálló kaktuszos sziklakert beültetését már türelmetlenül várók ideje is! Elkezdhetik az összegyűjtött növények és dugványok szabadföldbe való kiültetését. Leghasznosabb szerszámuk egy hosszú fémcsipesz, egy keskeny, vékony lemezű és hegyes kislapát, valamint egy tömködő fácska, amivel a behelyezett növény köré tömörítik a földet. Azért jó, ha tövisálló bőrkesztyű viseletéről sem feledkeznek el!

Ficzere Miklós

Újra keresettek a bélyegek!

A digitális világ megszületésével, sok mindennel mással, temették a postai bélyegeket is, igaz, a gyűjtőkedv alaposan mecsappant. Ez az átmeneti időszak megszűnőben, és újabbnál újabb bélyegeket bocsátanak ki a világ minden országában, és ez különösen megfigyelhető a szukkulens növények témakörében. Meglepő adat lehet, hogy ma már a 4 milliárd forintos magyarországi postai bélyeg kiadásból 1 milliárd forint összegben a bélyeggyűjtők vásárolnak. Egyesületünk az elmúlt év őszén kapott levelet Svájcból. A borítékon még ritkán látható újdonság a postai feladáskor nyomtatott bélyegkép, amely kaktuszvirágot ábrázol. Hogy a virág, melyik kaktuszfajnak lehet a virága, azt lehet találgatni. Várjuk olvasóink tippjeit a m.kaktusz.es.pozsgas.tarsasag@gmail.com címre. Látván a kaktusz és más pozsgásnövények iránti filatéliai érdeklődésünket, külföldi partnereink, barátaink, amennyiben módjukban áll, egyre gyakrabban ilyen motívumú bélyegeket ragasztanak küldeményeik borítékjára.

Szemelvények múltunkból VIII.

Képalírások: álló betűs: Dr. Nemes Lajos, Társaságunk tiszteletbeli tagja, elődünk, a Debreceni Kaktuszkedvelők Szakköre vezetőjétől, dőlt betűs: Ficzere Miklós.

1. Ilyen is volt! A III. Országos kaktuszkiallítás és -vásár Debrecenben 1980-ban a Magyar Kaktuszgyűjtők Országos Egyesülete szervezésében. Erről a kiállításról alig hallani, és semmilyen képet, egyéb dokumentációt nem ismerünk. **Valaki tudna küldeni?**

2. A nyíregyházi 1982. évi májusi kiállítás plakátja A kiállításon a HB-megyei Kaktuszkedvelők Szakköre is részt vett.

Érdemes megfigyelni, az egyik plakát 3000, a másik 2000 példányban készült, és szolgálták a rendezvények hírverését. Manapság ilyen példányszámok a vágycsapatok kategóriájába tartoznak.

3. kép: Kaktuszok árusítása a Kölcsei Művelődési Ház bejárati "hídján" 1982. aug. 20 körül. Azóta a hidat lebontották a Művelődési Házzal együtt. A képen balról jobbra: Szentirmay Mária, Mocsári Tibor, Romhányi Irma, Horváth László.

4. kép: Kovács László nyíregyházi gyűjtő árusítja növényeit a "hídon", az 1982. aug.-i kiállításon.

5. kép: Szentirmay Mária és Márta árusítók 1982-ben. Mellettük N. Szentirmay Teréz.
Ekkor már Debreceni Kaktuszkör.

6. kép: Szentirmay Mária, Nemes Lajos, és Szentirmay Márta árusítanak az 1982-es kiállításon.

7. kép: Mezőtúri gyűjtőtársak árusítanak. Balról jobbra: Nagy József, Gonda István, Papp Sándor.

8. kép: Szabó János árusít a kiállításon.

*Dr. Nemes Lajos
Szomód*

Olvasóink leveléből

„A lap külső alakja, szerkesztése, tartalma nagyon kiváló és gazdag, örülök ennek a színvonalnak, ha lehet, tartsátok ezt tovább. Gratulálni tudok hozzá, de több olvasótól is hallottam ilyen véleményt.”

*Dr. Nemes Lajos
Szomód*

„Köszönöm a debreceni Pozsgástár idei első számát, szokás szerint jó és szép szám. Nagyon egyet érzek Nagy Sándor jászberényi gyűjtővel, én is egy kilencclakásos társasház legfelső erkélyén kaktuszozok ősidők óta és a lépcsőházban telettek. Az elmúlt télen (nem a most elmúlt, hanem az előző évi elmúlt télen) nálam, a lépcsőház fenti részén mínusz 1-2 fok volt (a lépcsőház aljában mínusz 8-9 fok volt), a növényeim jelentős része nem maradt meg – a mostani tél eredményeit még nem látom, de nem volt olyan kegyetlen. – Ha egyszer Jászberény felé járok, meg fogom keresni, megnézni, hogy ő hogy csinálja.

*Dr. Mészáros Zoltán
Budapest*

Gyerekek rajzolták: Koncz Zsófia rajza

Segítsen személyi jövedelemadója 1%-ának felajánlásával!

Kérjük Önöket, hogy munkánk még jobb és sikeresebb elvégzéséhez szükséges anyagi feltételek megteremtéséhez szíveskedjenek hozzájárulni személyi jövedelemadójuk 1%-ának egyesületünk részére történő felajánlásával. Ezen felajánlást 2013 tavaszán lehet megtenni, a 2012. évi jövedelmek bevallása alkalmával. A felajánláshoz szükséges adataink az alábbiak:

A kedvezményezett neve:

Magyar Kaktusz és Pozsgás Társaság Közhasznú Egyesület, Debrecen.

Címe: 4078 Debrecen-Haláp, Tanya 93.

Levelezési címe: 4078 Debrecen-Haláp, Tanya 93.

E-mail: nogo@freemail.hu

A kedvezményezett adószáma: 18555220-1-09

Számlaszámunk: 60600084-14000072, Hajdú Takarékszövetkezet.

FONTOS! Rendelkező nyilatkozatát tegye olyan szabványméretű borítékba, amely a rendelkező nyilatkozat méretét csak annyiban haladja meg, hogy abba a nyilatkozat beleférjen. **Rendelkezése csak akkor érvényes és teljesíthető, ha a nyilatkozaton a kedvezményezett adószámát, a borítékon feladónak az Ön nevét, lakcímét és az adóazonosító jelét pontosan feltünteti!**

Céljaink megvalósításáért tett felajánlásukat egyesületünk Elnöksége és a Debreceni Pozsgástár Szerkesztősége nevében előre is köszönjük.

**Kérje meg családtagjait, barátait, ismerőseit, munkatársait, hogy jövedelmük 1%-át Egyesületünk javára ajánlják fel.
Felajánlásukat köszöni az Elnökség!**

Közgyűlési meghívó

2013. március 30-án 15 órai kezdettel (határozatképtelenség esetén 16 órakor)

Egyesületünk közgyűlést tart.

Helyszín: Debrecen, Süveg u. 3. Csapókerti Közösségi Ház

Napirendi pontok:

1. Egyesületi tisztségviselők választása. *Előterjesztő: Szászi Róbert*
2. 2012. évi pénzügyi beszámoló. *Előterjesztő: Tóth Norbert*
3. A 2013. év pénzügyi terve. *Előterjesztő: Tóth Norbert*
4. Egyebek. *Előterjesztő: Dr. Csajbók József*

Dr. Csajbók József sk. MKPT Elnök

Minden kedves Tagtársunk jelenlétére számít az Elnökség.

Nagy Sándor

Veszélyeztetett hazai pozsgásnövényeink Bevezető rész

Mielőtt elkezdenék konkrétan a hazai pozsgásainkkal foglalkozni, nézzünk végig néhány általános problémát, azokat, amelyek megváltoztatták a világunkat, azokat, amelyek a növényvilág megmaradását, létét nagymértékben fenyegetik.

A növényvilágot veszélyeztető tényezőkről és a természetvédelem fontosságáról

Veszélyeztető tényezők

A globális éghajlatváltozás: Az ember – sajnos, ezzel kell kezdenem, mert úgy gondolom, hogy az elmúlt két-három évszázadban a képességeinek teljes kibontakoztatásával létrehozott egy olyan hatalmas szellemi, technikai, technológiai gépezetet, amellyel átalakította az egész Földünket. Lassan eltűnnek az örökbe kapott nyersanyag- és energiaforrásaink, soha nem látott tempóban irtjuk az erdőket, szennyezzük az élővizeket, a levegőt, tesszük tönkre a termőtalajt. Ennek természetes következménye, hogy a magunk mögött hagyott ezredforduló előtt elkezdődött a globális felmelegedés. Ezt igazolva, a tudósok egyértelműen a globális éghajlatváltozást tekintik a világot leginkább fenyegető problémának. Hozzáteszik, hogy a manapság tapasztalható éghajlatváltozást, ha nem is kizárólag az emberi tevékenységek okozzák, de annak gyors üteme

1. kép: Házi kövirózsa

mindenképp szokatlan. Az általam említett „gépezet” működtetése közben felszabaduló széndioxid és más, az emberi tevékenységből eredő üvegházhatású gázok által kiváltott globális felmelegedés miatt egyre növekvő mértékben érezhető a Nap sugárzó hatása. Egyre több területet érint szárazság, vagy túlzott nedvesség (pusztító viharok, árvizek). Világszerte jelentősen megnőtt (azokon a területeken is, ahol eddig soha nem volt) a hurrikánok száma és azok intenzitása. Vagy

például egy konkrétum, Hemingway ma már csak múlt időben írhatna a Kilimandzsáró haváról. Nem vettük, vagy nem akartuk észrevenni, hogy a bolygónk erőforrásainak ilyen nagyfokú kizsákmányolása előbb zavarokat okoz, majd teljes ökológiai katasztrófához vezethet. Elfogadható emberi módon nem tudtuk fékezni, befolyásolni a Föld népességének egyre gyorsuló növekedését. Sőt, nem akadályoztuk meg, a mára már hatalmassá duzzadt pazarló életmód kialakulását, de további növekedése fékezésére, megakadályozására – úgy gondolom – elképzelésünk sincs. Az emberi tevékenység okozta tényekről szinte nap mint nap találunk, látunk, hallunk komoly figyelmeztetéseket. Ezekből néhányat megemlítek: „A tengeri erőforrásokat csaknem teljesen sikerült kifosztanunk” - vagy másik..”Az elmúlt 50 évben többet fogyasztottunk, mint az ember megjelenésétől összesen, és végül.”Ha nem teszünk hatékony intézkedéseket a fogyasztás csökkentésére, hamarosan két Föld sem lesz képes azt kielégíteni.” Hozzáteszem, veszélyeztetve ezzel az utánunk jövő generációk életlehetőségeit. Sajnos még vannak tényezők, melyek további veszélyt jelentenek. Ezek részben az előzőkből fakadóan, azokkal összefüggnek, de jelentőségük miatt meg kell említenem.

Földművelés, legeltetés: Az egyoldalú növénytermesztés, a túlzott legeltetés, és a nagymértékű fakitermelés miatt gyorsan csökken a talaj tápanyagtartalma és vízmegtartó képessége. A korszerűtlen termelési módszerek következtében az egykor dús növényzettel borított területek elsivatagosodnak. A kimerült legelőkről a nyájakat elhajtják, a terméketlenné vált földeket elhagyják, és újabb területeket vonnak művelés alá. A kaktuszok, így a szukkulensek többsége is

eredményesen védekezik az élőhelyén természetes módon előforduló legelő állatokkal szemben. Szerencsére a hazai élőhelyek nagy többsége intenzív mezőgazdasági művelésre kevésbé alkalmas. Ha mégis van ilyen terület, akkor a fajok a másra alkalmatlan részekre vonulnak vissza. Ezért találunk hazai pozsgásokat töltéseken, kerítéseken, árkok partján, elhagyott telkeken, meredek hegyoldalakon, lejtőkön, szakadékokban és szeméttelpeken.

Építkezés, bányászat: Hazánkban a városokhoz közeli ipari parkok, üzemek, vagy a nagy bevásárló központok építése, a városok terjeszkedése, napjainkban viszonylag kis jelentőséggel bír, szerintem nagyságrendileg, már be is fejeződött. Hasonló a helyzet az utak, az azokat összekötő körforgalmak, vagy az autópályák építésével is. Csak gondoljunk bele, mennyi védett vagy nem védett növényi- és állati élőhely került a „zöldmezős beruházás” betonja alá!! Hazánkban a húsz éve leállított mélyművelésű bányák újrainyitása néhány éven belül napirendre kerül. Nagyobb veszélyt jelent a külszíni szénkitermelés vagy a kő illetve homokbányászat, melyek napjainkban is folynak az ország számos helyén. Egy konkrét példa: a visontai és bükkábrányi bányüzem évi 8-8,5 millió tonna lignitet termel. Képzelnék el, hogy ezért a meddővel együtt mennyi földterületet kell megmozgatni.

Látszólag kis jelentőségű károkat okoz az élőhelyek közelében létesített autó- és különféle motoros, kerékpáros versenypályák üzemeltetése. Hasonló a turisztikai célból látogatottabb élőhelyű populációk veszélyeztetése. Továbbá valamennyi olyan faj, amely viszonylag lassan nő, ki van téve a látogatók illetve a gyűjtők általi kifosztás veszélyének.

Természetvédelem

A XX. század elején, az élőhelyek és az élővilág gyorsuló ütemű pusztulásának felismerése hívta életre a természetvédelmet, mely kezdetben a kihalás szélére kerülő fajokat, majd a természetközeli állapotban megmaradt területeket védte. A természetes élőhelyek által elfoglalt tér beszűkülésével rövid időn belül nyilvánvalóvá vált, hogy kizárólag védett területek egymástól távoli szigeteiben, nemzeti parkokban, tájvédelmi körzetekben stb. nem őrizhető meg sem a

biológiai sokféleség, sem az ökológiai rendszerek működőképessége. Nem elegendő csupán a fajokat, a természetes, vagy ahhoz közel álló állapotú élőhelyeket védeni, de szükség van a természetes élőhelyek megfelelő kiterjedésének, az élőhelyek közötti kapcsolatok, illetve a természetes folyamatok dinamizmusának fenntartására is. A természetvédelemnek tehát arra kell törekedni, hogy az élőlények sokszínűsége az ember környezetalakító tevékenysége során ne fogyatkozzék meg, növény- és állatfajok ne pusztuljanak ki véglegesen és visszafordíthatatlanul. A védelemnek tehát teljes körűnek, a Föld egészére kiterjedőnek, minden nyelven egységesen értelmezhetőnek és jogilag szabályozottnak kell lennie. Hazánkban a természetvédelem első és átfogó, bár még nem önálló törvényi szabályozása, az erdőről és a természetvédelemről szóló 1935. évi IV. törvénycikk megszületésekor jött létre. Az országgyűlés 1996-ban elfogadta az új természet védelméről szóló törvényt. Ettől kezdve a természetes környezetünk védelme, megóvása, mindannyiunk érdeke és feladata.

Mit tehetünk mi személy szerint az éghajlatváltozás ellen?

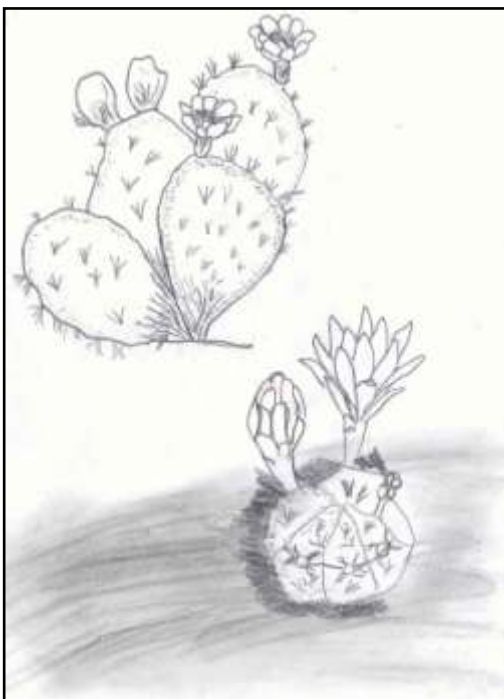
Sajnos megelőzésről már nem beszélhetünk, legfeljebb csak az általunk beindított folyamatok lassításáról és azokról a technikákról, amelyekkel enyhíthetünk a klímaváltozás ránk gyakorolt negatív hatásain. Nagyon egyszerű dolgokra gondolok: takarékoskodjunk az energiával, ne fűtsük túl a lakásunkat, lehetőség szerint szabályozzuk a fűtést, elégedjünk meg legfeljebb 20C°-kal. Ha fázunk, inkább öltözzünk fel. Lehetőleg kerüljük a légkondicionáló berendezések használatát. Egy kis odafigyeléssel, árnyékolással, éjszakai szellőztetéssel lakásunk hőmérséklete elviselhetővé

3. kép: Házi kövirózsa a háztetőn. Ma is gyakran látni háztetőre telepítve, mivel a hiedelem szerint megvéd a villámcsapástól.

tehető. Csak indokolt esetben használjuk gépkocsinkat. Használjuk a tömegközlekedést, de a kerékpározás és a gyaloglás sem árt szervezetünknek. Ha vonattal vagy autóbusszal megoldható, ne utazzunk repülőgéppel, mert az előzőek kevesebb gázt bocsátanak ki a légkörbe. Vásárlásnál válasszuk a helyi termékeket, mert így kevesebbet kell szállítani. Aki pedig a felsoroltakon mosolyog, az várja a csodát – „majd megoldják mások helyettünk”. Viszont azt tudniuk kell, hogy ennek a problémának mi voltunk és vagyunk az okozói. Sok dolgot érintettünk, ismereteinket leporoltuk. De alig jutottunk közelebb a fő témánkhoz: a veszélyeztetett hazai pozsgásnövényeinkhez. Ígérem, hogy következő részekben pótoljuk, és közelebb kerülünk hozzájuk. Körbejárjuk majd a szukkulenseket, majd a kövirózsákat, a *Jovibarbákat*, és végül a varjúhájféléket. Minden részben igyekszem röviden, egyszerűbben, és kiemelten foglalkozni a veszélyeztetett hazai pozsgásnövényeinkkel.

*Nagy Sándor
Jászberény*

Helyesbítés

Előző Hírlevelünkben a kép rajzolójának nevét tévesen közöltük. A képet **Gyöngy Zoltán**, a Mikepércsi Hunyadi János Ált. Iskola tanulója rajzolta.

A tévedésért elnézést kérünk!

A szerkesztő

Magyar Kaktusz és Pozsgás Társaság Közhasznú Egyesület Magtára

Kéri és várja, hogy Tisztelt Olvasóink magadományaikkal a korábbi évekhez hasonlóan szíveskedjenek elősegíteni a 2012/13. évi magakciónk sikerét. A magvak lehetnek kaktuszok, egyéb pozsgás növények (sedumok, kutyatejfélék=Euphorbia, stb.), sziklakerti, alpesi, egyéb lágyszárú növények magvai. Az adományozott magvak eladási listáját honlapunkon közzé tesszük, amelyből bárki tetszése szerint rendelhet. Az értékesítésből származó bevételt teljes egészében a Debreceni Pozsgástár előállítási költségeinek fedezetére fordítjuk. Bővebb információ honlapunk köv. linkjén:

<http://kaktusz-es-pozsgas-tarsasag.hu/mkpt/az-mkpt-magtara>

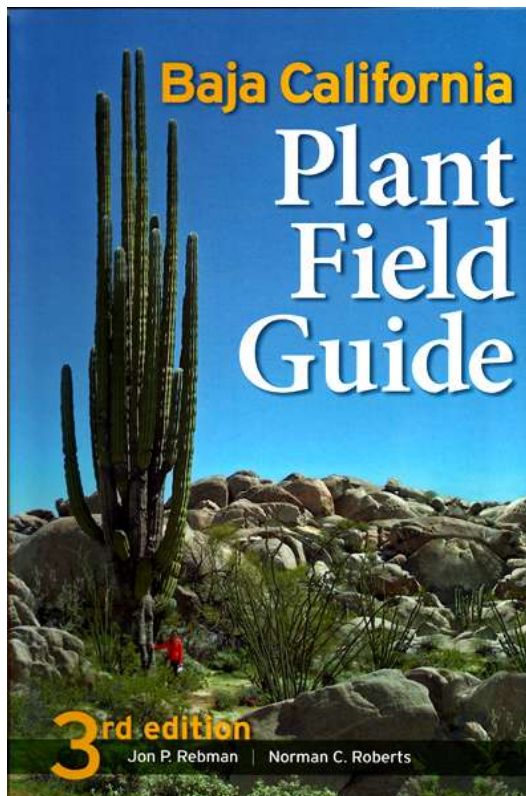
A magvakat a következő címre küldjék:

Nagyházi Tünde, 4556 Magy, József Attila út 49. Tel: 06-70/323-0308

E-mail: n.tunde73@gmail.com

Adományait előre is köszönjük, és külön köszönetünk, ha a magvakat megtisztított, felhasználásra kész állapotban küldik meg a fenti címre.

Könyvespolcra ajánljuk

A Baja California Plant Field Guide (Baja Kalifornia mezei növényeinek kézikönyve) bemutatja a mexikói Baja California félsziget őshonos és meghonosodott növényeit. Mivel a felsorolt növények több mint 50%-a az egész Sonora sivatagban és Dél-Kaliforniában is megtalálható, ezért e területek növényeiről is alapos ismeretet szerezhetünk. Több mint 715 különböző növényről olvashatunk 111 növényi családból, tudományos és közönséges nevükről és részletes leírásukról. Sok fajt színes fényképek szemléltetnek. A leírások tudatják a növény tulajdonságait, nagyságát, magasságát, a szár, levél, virág, gyümölcs milyenségét, elterjedését, beporzásukat, felhasználásukat, és összehasonlításukat közeli rokonaikkal. A könyv hasznos lehet minden érdeklődő, de a profi botanikusok számára is, különösen azoknak, akik a növénytársulásokat tanulmányozzák. A könyv sikerét mutatja, hogy a mostani, 2012. évi kiadás már a 3. A könyv szerzői: Jon P. Rebman, Norman C. Roberts. Terjedelme 480 oldal. **Ára a beszerzés helyétől függően: 35 USD-ig.**

**A Debreceni Pozsgástár májusban megjelenő
2. számának tartalma**

Horváth Ferenc
Mexikó Tillandsiái 1. rész

Willi Gertel
Egy új változat Huanacuni (Bolívia) környékéről.
A *Sulcorebutia tiraquensis* var. *huanacuniensis*

Ficzere Miklós
Hol volt, hol nem volt, egy egyszer sem volt kövület: az *Eopuntia douglassii*

Gonda István
Végtelen történet. 2. rész

Rudolf Schmied
Két apró faj a *Hoodia juttae* és a *Hoodia flava*

Ficzere Miklós
Filatélia: *Hoodia*

Mánfai Gyula
Gymnocalyciumok a rendszertan útvesztőiben.
A *Gymnocalycium armatum* RITT.

Katona József
A *Lithops* nemzetség II. rész
A *Lithops*ok élőhelyének földrajzi és éghajlati leírása

Botos Júlia
Kaktusz és pozsgásgyűjtők: Nagy Ferenc

Kiss László
Etimológia szótár

Főszerkesztő a változtatás jogát fenntartja!

Ismerkedjünk a növényvédelemmel

Elérkezett a tavasz, ha szeszélyesen is, télel, hóval, rekord hideggel váltogatva egymásba folyó napjainkat. Növényeinket lassan kihelyezzük a szabadba, ahol megindul ez évi fejlődésük, de megindul a belőlük élő állati szervezetek, gombák fejlődése és táplálkozása, megjelennek a baktériumok, vírusok, amelyek életre, élethez való törekvését növényeink elleni támadásként értékelünk. E támadásokat valahogyan ki kell védenünk, minimálisra csökkenteni a lehetséges veszteséget, károsodást. Ezért az elkövetkező néhány hírlevélben szeretnénk, ha olvasóink kissé elmélyednének a növényvédelmi ismeretekben, tájékozódva a növényvédő szerek előnyeiről, és nem egyszer árnyoldalairól, mert ilyenek is léteznek, még ha sokat nem is beszél róla a nyilvánosság. Reméljük, olyan tájékoztatást tudunk adni, amely növényeik védelméhez és környezetünk védelméhez a legkedvezőbb döntés meghozatalára ösztönöz minden növénybarátot. Az alábbi cikk nem ma íródott, de mondanivalója, következtetései ma is időszerűek, mivel a felmerülő gondok sokasodtak, és világunk nem lett vegyszerektől mentesebb, a később bekövetkező káros hatásokat ma sem tudjuk kizárni, de még megjósolni sem.

(-fm-)

Mindennapi vegyszereink

Az idegmérgek elhíttett "szükségyszerűségük" miatt eddig nem kavartak nálunk különösebb viharokat. A megnyilatkozó köztisztviselő azt írja: "...minden termelési tényezőt a piacon minőségi termék igénye alá kell rendelni." A televízióban, rádióban, újságokban megszólaló rovatvezetők kedélyesen úgy ajánlják a peszticideket, mint a gyógyszereket szokás. Nem beszélnek másodlagos hatásokról, nem is igen tudnak róluk.

A közelmúltban felkértek a Springer Verlag kiadásában megjelenő — az új típusú rovarölő szerek másodlagos hatásairól szóló —, meglehetősen terjedelmes könyvrészlet megírására. A világban az utóbbi években megjelent szakirodalom áttanulmányozása után jó lelkiismerettel nehéz tovább hallgatnom.

Rachel Carson a **Néma tavasz** című könyvében már három évtizeddel ezelőtt megdöbbentő képet festett a szennyezés miatt pusztuló környezetről ("A kérdés többé már nem az, hogy az ember steril, élettelen közegben akar-e élni, hanem egyszerűen az, hogy akar-e egyáltalán tovább élni?"). Carson üzenetei máig ható hullámokat vetettek. Ettől az időponttól szemlélhetjük gyanakodással például az agrokemizálást is. Bizonyára ez volt az egyik oka az 1982-ben megalakult, mintegy 60 ország 400 szervezetét tömörítő Pesticide Action Network (PAN — Gyom- és Rovarirtóellenes Akcióhálózat) létrejöttének.

A PAN kezdeményezésére indult 1985-ben a "piszkos tizenkettő" elnevezésű akció, amely eleinte 12 (ma már 18!) peszticid kivonását tűzte ki céljául. Közülük Magyarországon az aldikarb és a lindán még ma is forgalomban van!

Hazai helyzetkép

Hazánkban a 60-as években hozták létre a növényvédelmi hálózatot. A szervezők a természet segítségével eljutottak, de a környezetre már nem gondoltak megfelelő tudással. Évenkénti kiadásra került az Engedélyezett növényvédő szerek jegyzéke. Rossz előérzetünk csak akkor kezdődhet, ha összehasonlítjuk az engedélyezéseket és visszavonásokat, majd rájövünk, hogy sok készítményt

kedvezőtlen ökotoxicitása (a környezetre való mérgező hatása) miatt vontak ki a gyakorlatból. Mindez ma már világlajosság. Csupán idő kérdése, hogy valamely szerről mikor derül ki, hogy alapvető probléma van vele.

A magyarországi növényvédelmi alap kutatás helyzete sajátságos. A kidolgozott új eljárásokat egyelőre nem használják a gyakorlatban. Miért is kellene további kutatás? Nem tükröz mást a földművelésügyi tárca ez irányú "alapkutatás-támogatása" sem. A kutatás és a Hivatal között a növényvédelem szervezésének időszakától kezdve prioritási okokból kialakult krónikus párbeszédhiány feszül. Az elszegényült kutatók büszkén vegetálnak; témákat fagyasztanak be, vagy szegényes készleteiknek megfelelő munkákba kezdtek.

Ha felfedez valaki nálunk egy új hatóanyagot, akkor sincs tökeerős magyar cég, amely végig tudná finanszírozni a fejlesztést, ráadásul ütközik a gyárakban dolgozó szakmai elit érdekeivel az is, hogy külső ötletet valósítsanak meg. El kell adni a fejlesztés korai szakaszában lévő hatóanyagokat a külföldi gyártóknak, hogy azok fiókba zárják, a saját termékfejlesztésük érdekében. Szóval kinek az asztala lenne a mezőgazdasági környezet? Onnan jön majd a fejlesztést-kutatást segítő pénz, paripa és fegyver? Az FM Növényvédelmi és Agrár-környezetgazdálkodási Főosztálya lenne a megoldás? De onnan, mintha csak az alábbi sramli jellegű szöveget hallanánk: "...az árutermelőkre egyáltalán nem jellemző igény a szerek környezetkímélő hatás alapján való kiválasztása bármi áron. Hiszen éppen az ilyen típusú szerek a legdrágábbak, illetve ezek alkalmazási biztonsága igényelné a legnagyobb hozzáértést." Igen, el kellene végre döntenünk, hogy akarunk-e képzettségünknek megfelelően dolgozni, vagy csak úgy odaszólunk a maroktávrecsegőn: "Halló! Feri? Indulhattok!". De miért kellene ehhez egyetemi végzettség?

Növényölő növényvédők?

A növényvédelem feladata, hogy a haszonnövényeket megvédje versenytársaiktól (gyomok), fogyasztóiktól (rovarok, atkák, csigák, rágcsálók, madarak) és betegségeiktől (vírusok, baktériumok, mikroszkopikus gombák). A kémiai növényvédelem hőskorát a gyors megoldást ígérő szükségtechnológiák kidolgozása jellemezte, vagyis gyengécske toxikológiai tudás birtokában minden eszközt szentesített a cél. Igaz, még ma is a micsurini rekordtermés bűvöletében élünk. Úgy tűnik, a termelés jelszavát harsogva könnyű erőszakot elkövetni a természetten. Mindezt annál gátlástalanabban tehetjük, minél kevesebbet tudunk ökológiából és élettanból. A növényvédelem több kell hogy legyen, mint a haszonnövények eszközökben nem válogató védelme; mivel élőlény-közösségek rendszerébe avatkozik be, csupán ökológiai alapokon állva tarthat igényt tudományos rangra, ahogyan Jermy és Szelényi annak idején olyan világosan megfogalmazták. Élettani szempontból viszont az életfolyamatok hasonlóságára kell figyelni. Ha azt hisszük, a gyomirtó szer csak gyomokat irt, többnyire tévedünk. Mint fiatal ember, nyári keresetkiegészítésként Reglone nevű gyomirtó szerrel arankát irtottam. A szórópisztoly minden csatlakozása szivárgott, a kezem folyamatosan permetlében ázott. Egy hét múlva minden karcolásnál gennyes hólyag lett rajta, az ízérzésemet elvesztettem és spontán orrvérzés kínozott. Nem értettem, mi történt. Csak jóval később jöttem rá, amikor a kutatásaim során vizsgálni kezdtem a citokróm P-450 enzimrendszert. A Reglone hatóanyaga — a diquat — az élővilágban általánosan elterjedt redukciós folyamatokat gátolja. Ha kevéssel több aranka van a brigád területén, akkor valószínűleg ma nem én írnám ezeket a sorokat. A diquat-mérgezés nem gyógyítható, a sejtekben folyó elektronforgalmat szétkapcsolva pusztítja el az állatokat is. Visszacseng Szent-Györgyi Albert gondolata: "A természet nem épít külön elveket egy fának, egy bokornak, egy virágnak, egy embernek. Minden egy közös, nagy alapelve épül."

Válogató rovarölők?

Az ideális rovarölő szer elvileg csak a kártevő rovarokat irtja. Jó lesz szembenézni a ténnyel: nincs ilyen!

A 90-es években hazánkban felhasznált rovarölő szerek alapanyagainak 90%-a idegméreg volt. Az elmúlt 50 évben — mint igen sok ipari anyagnak — a zoocidok első nemzedékének is a kőolaj

volt a kiinduló anyaga. Ezekről az idegfolyamatokat gátló vegyületekről, a 60-as években kifejlesztett klórozott szénhidrogénekről (DDT) kiderült, hogy elszennyezve az élővizet és talajt, az élőlényekben tápanyag-felhalmozásra és a táplálékláncon keresztül biomagnifikációra képesek. Annak ellenére, hogy a 70-es években Lengyelországban kivonták a forgalomból ezeket a szereket, 1990-ben még mindig nagy mennyiségben voltak megtalálhatók az emberi zsírszövetben. Némelyek tehát kötődnek és raktározódnak a lipidgazdag szövetekben; a zsírszöveten kívül ilyen a here, a petefészek, az emlőmirigy és a csontvelő is. Fogycsoporskor és szoptatáscsoporskor ezek a vegyületek mobilizálódnak. Nyulakon végzett vizsgálatokban derült ki az, hogy a nőstény szoptatáscsoporskor ezeknek a vegyületeknek a 30%-át átadja az utódainak.

Európa után Afrika is szeretne volna kivonni a DDT-t, azonban az akkori készítményekkel nem volt képes hatékony szúnyogirtást megvalósítani. Ne tessék lebecsülni a problémát! Csupán Indiában a 60-as években a DDT-vel végzett szúnyogirtás a 75 milliós maláriás betegszámot 100 ezerre mérsékelte. Afrikának akkor választania kellett, és a DDT mellett döntött a malária ellenében. A nemzetközi kereskedelemben azonban a trópusi gyümölcsökkel a szermaradékot is visszavásároljuk. Az illóolajokban gazdag narancs héjában (narancslé, narancslekvár) úgyszintén felhalmozódhatnak a klórozott szénhidrogének. Talán nem is véletlen a jelenség iránti olaszországi érdeklődés, ahol a kandírozott narancshéjjal dúsított süteményeknek olyan nagy keletje van.

Mi a hatásuk ezeknek az anyagoknak, ha már köztudottan velük élünk, sőt, utódaink is kapnak belőlük? 1930 óta mintegy 1,5 millió tonna poliklórozott bifeníl-származékot állítottak elő, amelynek mintegy 20-30%-a talajba és az élővizetbe került. A DDT és származékai szubletális (még nem halálos) krónikus kitétség esetén az ösztrogén (szteroid női nemi hormon) hatását képesek kiváltani a gerincesekben. Halak és teknősök ivari fejlődésének rendellenességét okozzák; a megszokottól eltérő szexuális és költési viselkedést eredményeznek a halakat fogyasztó madarak (például sirályok) esetében. Több vizsgálat is kimutatta mutagén és rákkeltő hatásukat gerincesekben.

Bizonyos, hogy nem csupán ezek a vegyületek rendelkeznek ilyen tulajdonsággal, csupán gyarapítják a számukat. Ames és munkatársai, akik a ma használatos mutagéntesztek némelyikét kidolgozták, 1990-ben arról értesítették a világot, hogy a táplálkozás során magunkhoz vett növényi eredetű anyagok között elképesztő mennyiségű mutagén és rákkeltő van.

A rovarölő szerek következő csoportjának (foszforsav-észterek, zoocid karbamátok) modellvegyületei a második világháborús harci gázok voltak. Ezek szintén gyors hatású idegmérgek, amelyek minden idegrendszerrel rendelkező élőlényt elpusztítanak. Ezek teszik ki a mai világkereskedelem felét. Közöttük — különösen vonatkozik ez a talajfertőtlenítő szerekre — olyan elképesztően mérgezők is vannak, mint a forát, amelyből 1 m²-re a patkány LD₅₀ (a tesztállatok felének halálát előidéző dózis) értékének 67-szerese kerül felhasználásra. Ez a mérőszám jól mutatja az emlősökre gyakorolt veszélyességet. Sokáig úgy tudtuk: ezek a vegyületek gyorsan kifejtik hatásukat, aztán lebomlanak. Azt gondoltuk, nincsenek jelentős, krónikus természetű hatásaik. Tévedtünk. Harminc tanulmány bizonyítja több, Magyarországon ma is használt hatóanyag (például diklórfosz, dimetoát stb.) mutagén hatását.

Az idegmérgek új generációjának tartott piretroidok (amelyeket egy krizantém faj virágporában található vegyületből fejlesztettek ki) első képviselőinek kímélő hatása volt a melegvérűekre, bár a hasznos ízeltlábúakra és a halakra ez már nem mondható el. Ma a melegvérűekre gyakorolt kímélő hatás sem állítható. A hatásfokozás során kidolgozott új származékok közül több nem rendelkezik már ezzel a kedvező tulajdonsággal. Némelyek esetében pedig (például a deltametrin, fenvalerát és permetrin) a lehetséges mutagenitásuk is vizsgálat tárgyát képezi.

A kutatók új megoldást keresnek

Mit tett tehát a kutatás, amikor mindezt felismerte? A 80-as években elfordult az idegmérgek kutatásától, miután az összehasonlító élettan eredményei alapján belátta, hogy az ingerületvezetés folyamata az állatvilágban azonos alapokon nyugszik; tehát kevés remény van a szelektív gátlásra. A növényvédelmi kutatás különböző irányokba fordult. Akik elveszítették hitüket a kémiai

növényvédelemben, a biológiai növényvédelem felé fordultak: a károsítók természetben előforduló betegségeit és ellenségeit kezdték el tanulmányozni. A *Bacillus thuringiensis* nevű baktériumból előállított készítmények lettek e terület legismertebb eredményei. Az élettan és szintetikus kémia területén dolgozók a rovarokra sajátosan jellemző életfolyamatokat célozták meg. Innen származnak a rovarok vedlését gátló készítmények és a juvenoidok. Ugyancsak ide tartoznak a szexferomonok is, amelyek segítségével — a védekezések szakszerű időzítésével — a környezet alacsonyabb vegyszerterhelése valósítható meg.

A fotokémia és a rovar-növény kapcsolat területén kutatók természetes eredetű botanikai rovarölő szerek után nyomoztak. Ők fedezték fel az indiai neem fát (*Azadirachta indicat*), amelynek kivonata növényvédelmi célra használható.

A természetben előforduló anyagok nem feltétlenül veszélytelenek, elég, ha az erősen mérgező nikotinra és ricinre, vagy a mutagén hatású kolhicinre gondolunk. Ezért igényel hát fenntartást napjaink biotermesztése is, amely különböző, többnyire azonosítatlan tartalmú bioleveket ajánlgat — pontos tudás nélkül — felhasználásra.

A technológia területén dolgozók a természetes szabályzók és a szelektív módszerek igénybevételével jutottak el az integrált technológia fogalmához, amely környezetbarát védekezési rendszert jelent.

Szemlélet és tájékozottság

A kártevők megjelenését a bibliai sáskajárások szintjére fűjják fel, azonnali kiirtást javasolva, eléréstelenítve a gazdák józan kártétel-toleranciáját is. Pedig bizonyos mértékű kártétel kapcsán megjelenő rovarmennyiség, mint rezervoár, magával menti a természetes ellenségeit is. A Volterra-elvből következő ökológiai törvényszerűség, hogy a menetrendszerűen végzett védekezések nyomán az ellenségeinek kontrollja alól kikerülő rovarok kártétele állandósul. A lusta gazda az olcsó, drasztikus és kvalifikált munkát nem igénylő szükségtechnológiákkal elégedett. A termelők többsége környezetvédelmi vonatkozásban tájékozatlan (lásd egyetemi oktatás) vagy dilettáns (lásd hobbikertek és kistermelők). Tisztelet a kivételnek, az alkalmazott dózisosok a hobbigazda szájából így hangzanak: "Két fűrészlappal teszek a szürkeporból, és egy-két konzervdoboznyit a kék színű bűdösből." S a tájékozottság jellemezhető azzal a megjegyzéssel: "Élelmezés-egészségügyi várakozási idő és dózis összefüggés? Miről tetszik beszélni?" A kifejezetten mérgező — szakmérnök felügyeletére szoruló — szerek egy része másodlagos elosztás útján éri el a kistermelőt. "A Pityunk adta, nagyon jó." — hallani sokszor, s az erős méreggel kapcsolatos tudás Pityu sebtében odavetett néhány mondatával ki is merül.

Tartok tőle, a mezőgazdaság jelenlegi állapotában a technológiai fegyelem az, amely a legkevésbé működik. Szabad-e azonban enélkül mérgek közhasználatát engedélyezni? Néhány növényvédő szer mérgezősége alig marad alatta a vegyi fegyverekének. Vajon vonatkoztatható-e rájuk is az ENSZ-megállapodás? Tartozik-e felelősséggel valaki a laikus permetező egészségéért? Gyakorlott csúsztatás, mikor öngazolásban utazó statisztikákat gyártók akut mérgezésekről (pl. rovarirtó szerrel elkövetett öngyilkosságokról) szóló statisztikákat tolnak elénk, a krónikus mérgezéseket tartalmazók helyett. Nemzetközi összehasonlításokban a kockázati tényezők elemzésével szerzett tapasztalatok alapján a dohányzás 150 000-es értékkel vezet az alkohol előtt (100 000), míg ezeket követi a közúti balesetek kitevője (50 000). Könnyen belátható: nem arról van szó, hogy a dohányzás és alkohol azonnal öl, hanem a krónikus kitétség eredményezi a dobogós helyezéseket. A túladagolva és betakarítás előtt alkalmazott növényvédő szer a fogyasztói számára elfogyasztott méregként jelenik meg, amelynek egyéni érzékenységtől függően lehet mutagén és rákkeltő hatása is. Vajon mennyi lehet a peszticidek egyenkénti és tényleges kockázata? Vajon az érintett érzékeny vagy a szerencsés toleráns populációk jelzéseit kell figyelembe vennünk?

A fogyasztó aligha azonosítja azt, hogy múltó rosszul létének a salátában lévő szermaradék akut hatása volt az oka, inkább frontátvonulásra gyanakodik. A krónikus hatásokkal kapcsolatban az összefüggés még ennyire sem nyilvánvaló. A közvélemény a termelői rábeszélés miatt toleráns. Választhatsz: éhezel vagy ilyet eszel? Nem tudja, más választási lehetősége is lenne, ha tudomásul venné, hogy a környezetbarát technológiával termelt egészségesebb termék kisebb, csúnyább, s

ráadásul drágább is, mivel meg kell fizetni a ráfordított többletmunkát, esetleg szermaradék szempontjából is ellenőriztetnie kell. A vásárló választása viszont visszahatna a termelésre. Norvégiai boltokban a legolcsóbb a gyönyörű argentin zöldalma, amelyen kis sárga cetlin van feltüntetve (!), hogy milyen növényvédő szeres kezelésben részesült! Ezzel szemben a kisebb, integrált védelemben részesült alma ára kb. másfélszer annyi, viszont garantált a szermaradék-mentessége. Szeretne-e Ön is ilyen jellegű ellenőrzési lehetőséget, vagy elégedett a frissen szerzett aranyermünkkel a rákos eredetű elhalálozások területén?

*Prof. Dr. Darvas Béla
(A szerzőnek az Élet és Irodalomban
és a PR-Heraldban megjelent írásai alapján)*

Forrás: Levegő Munkacsoport Országos Környezetvédő Szövetség Lélegzet folyóirata, 1997. 9.

Rendelje meg a Debreceni Pozsgástárt! **Magyarországon a legolcsóbb! Még mindig 4.000,-Ft!**

Érdeklék a pozsgásnövények és a kaktuszok? A világ élvonalába tartozó írásokat akar olvasni újonnan felfedezett növényekről? Ismerni akarja élőhelyüket? Szeretné beszerezni a növényeket? Színvonalas, teljesen színes és pontosan megjelenő folyóiratot szeretne?

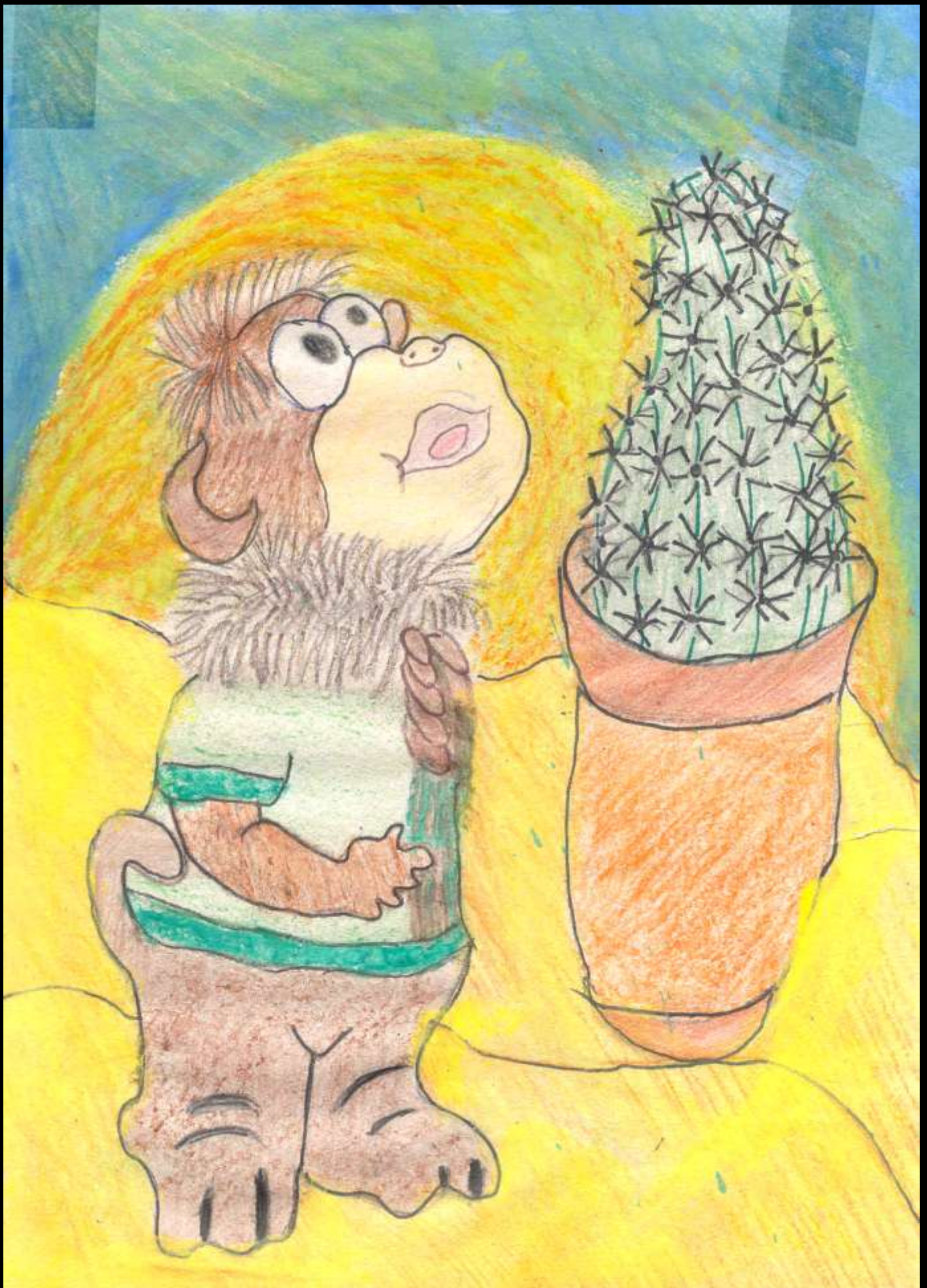
Nincs rejtett költség!! A 4.000,- Ft-on kívül semmilyen más költséget nem kell fizetnie!! Debreceni Pozsgástár! Megjelenik évente négy alkalommal, újságonként 60 teljesen színes, évente összesen 240 oldalon, kiváló színes képekkel. A postai költség bérmentesítve az Ön által megadott címig! Ön jogosult mindazon kedvezményre, amely megilleti a Magyar Kaktusz és Pozsgás Társaság Közhasznú Egyesület tagjait. Ne feledje! Nincs külön tagsági díj, amely növelné az újság megvásárlásának költségeit. Az előfizetés történhet belföldi rózsaszínű postai utalványon vagy banki átutalással Magyar Kaktusz és Pozsgás Társaság Közhasznú Egyesület számlaszámára: 60600084-14000072, Hajdú Takarékszövetkezet. Újságunkat régebbi előfizetőinknek is csak akkor tudjuk postázni, ha az éves előfizetési díjat befizették!

Érdeklődés, információ: Szászi Róbert e-mail: nogo@freemail.hu, tel: 30/425-6067

Tóth Norbert, tel.: 70-366-0492; e-mail: cactusdraco@gmail.com

Magyar Kaktusz és Pozsgás Társaság Közhasznú Egyesület internetes újságja
Kiadja: Magyar Kaktusz és Pozsgás Társaság Közhasznú Egyesület, Debrecen
4078 Debrecen-Haláp, Tanya 93. E-mail: nogo@freemail.hu
Hírlevél szerkesztőség: m.kaktusz.es.pozsgas.tarsasag@gmail.com
Hírleveleink elérhetők honlapunkon: <http://kaktusz-es-pozsgas-tarsasag.hu/hirleveleink>
A hírlevelet készíti: Ficzer Miklós
Címlapkép: *Discocactus pugionacanthus*

Rajzolta: Szilágyi Bettina, Májvásárkerti Iskola, Újfehértó